Jolsvai András

Barátságos arcot kérek!

regény

17.

Jenő esetében ezúttal nem kell szó szerint értenünk az előző fejezet utolsó mondatát. Ebben a pillanatban ugyanis, amikor Sándor a Lenin körút sarkán éppen az öngyilkosság gondolatával foglalkozott (mondjuk inkább úgy, megérintette őt az önkéntes elmúlás szele) Jenő a Wahrmann utcai raktár udvarán rögtönzött állománygyűlést rendezett a beosztottjainak. A Wahrmann utcai raktár voltaképpen egy üres foghíjtelek volt, mely a negyvennégyes bombázások során keletkezett: a szövetségesek pilótája a Láng Gépgyár csarnokát célozta (ott a hírek szerint páncélautó-alkatrészeket is gyártottak), de egy Wahrmann utcai bérházat talált helyette: ebből – illetve ennek hiányából – lett aztán a LENKER második raktára, amikor a (papíron) dinamikusan fejlődő vállalat kinőtte a Pannónia utcai bázist. (Lefordítom, későbbi korok olvasói számára: amikor az eladhatatlan készlet már nem fért el a korábbi területen.) A Wahrmann utcai raktárat tehát helyesebb volna telepnek nevezni, noha két ócska kalyiba azért éktelenkedett a kapuja mellett: fából készült, sebtében felhúzott tákolmányok voltak, melyeket ideiglenesnek szántak, amíg a modern, minden igényt kielégítő épület el nem készül (melyben a tervek szerint a raktározás mellett megoldják majd az öltözői, irodai, pihenői, étkezői terek iránti igényeket is), de már hatodik éve szolgáltak, anélkül, hogy az új épületnek híre-hamva lett volna.

Nem csoda, hogy a Wahrmann utcai raktár, mióta csak létezett, afféle büntetőtelepnek számított a cégen belül: ide azokat deponálták, akiket valamiért móresre akartak tanítani. Más kérdés, hogy akik idekerültek, azokat az élet már alaposan megtanította arra a móresre: a társadalom szélére sodródott férfiak voltak valamennyien, nemigen volt már mivel büntetni sem fegyelmezni őket. Elég nagy volt a fluktuáció is közöttük: ekkoriban (1952. január 13-án délután fél négykor) egy hajdani tót kubikus, bizonyos Pavlicsek, egy tripoliszi vagány, Csulik nevű, egy frissen szabadult exkönyvelő, akit Tóthnak hívtak, egy Wessely nevű tróger (húzóember, ahogy ott a raktárban emlegették) és egy jobb napokat látott arisztokrata, gróf Szemere Ödön (ekkoriban sem a grófi címet, sem az Ödönt nem használta, egyszerűen Szemere szaki volt a megszólítása)

alkotta a Wahrmann utcai raktár személyi állományát, persze a telepvezető (bocsánat: extelepvezető) Wimmer Dezső mellett. Wimmer Dezső egykor szép karrier elé nézett a LENKER elődjénél, a Pannóniánál, felsőkereskedelmije volt, és perfekt volt németből, franciából, jegyben járt a kisebbségi tulajdonos egyik lányával, de aztán a kártyaszenvedélye derékba törte ezt a szép karriert: Wimmer Dezső még az esküvő előtt elkártyázta a leendő hozományt. Nem csoda, hogy így a házasság is kútba esett.) Wimmer Dezsőt elbocsátották a Pannóniától, egyre lejjebb csúszott, elvesztette egzisztenciáját, lakását, ingóságait, barlanglakó lett belőle a Pilisben. (Más kérdés, hogy ez a végleges társadalmon kívüliség mentette meg akkor az életét: míg mások hamis papírokért szaladgáltak, hogy mentsék a bőrüket, Wimmer Dezső békésen gombászott a hegyekben néhány kitaszított társával.)

A háború után jelentkezett a LENKERnél, és évtizedes tapasztalatára hivatkozva fel is vették. A szerencsejáték-szenvedélyéből kigyógyult, de most meg alkoholista lett belőle: elküldték tehát a Warhmann Mór utcába, ott nincs szem előtt, akár le is ihatja magát, nem árt azzal senkinek. Nem is volt semmi baj, amíg csak a magáét itta el, de aztán Wimmer Dezső elkezdte dézsmálni a társadalmi tulajdont, el-eladogatott kenderbálákból kéz alatt néhányat, abból vette az ürmösbort, egyre nagyobb tételben. Aztán egy vállalati ellenőrzés fényt derített az esetre, a kartársak megtették a megfelelő lépéseket, minek következtében Wimmer Dezsőt három nappal ezelőtt elvitték a rendőrök.

Ez volt a hivatalos változat. De Weisz Jenő korántsem lehetett biztos benne, hogy mindez így is történt. Manapság könnyen előfordul, hogy elvisznek valakit: elég egy névtelen feljelentés, egy félreérthető mondat, egy rossz mozdulat. És ha beindul a megtorló gépezet, azt már nagyon nehéz megállítani. Weisz Jenő biztos volt benne, hogy az öccse ártatlan, legfeljebb valami jelentéktelen vétséget követhetett el, de korántsem volt biztos abban, hogy egyszer még viszontláthatja Sándort. És – némileg a saját történetük következtében – egyáltalán nem volt biztos benne, hogy Wimmer Dezső bűnös. De abban biztos lehetett, hogy valaki feljelentette. És abban is majdnem biztos lehetett, hogy az a valaki abból az öt emberből került ki, akik most unott arccal figyelik az udvaron az ő szavait. Akik őt is szívfájdalom nélkül feljelentik majd, ha úri kedvük úgy hozza. Meg kell hát gondolnia, mit mond, mit cselekszik.

– Ne ítélj, hogy ne ítéltethess! – kezdte Weisz Jenő. – Ami tegnapig történt, arról több szó ne essék. Nálam mindenki tiszta lappal indul. Aki becsületesen dolgozik, annak nincs mitől félnie.

Ez akkora hazugság volt, hogy még ezekre a barázdált arcokra is mosolyt csalt. Úgyhogy Weisz Jenő szükségét érezte hozzátenni: – Általában.

Aztán kinevezte Szemere kartársat a helyettesének, felírta a Pannónia utcai raktár telefonszámát egy papírlapra, amit kirajzszögezett az egyik bódé (mely öltözőnek és melegedőnek szolgált, indokolatlanul, mert a melósok ugyanazt a ruhát viselték egész nap, s mert a bódéban volt ugyan egy vaskályha, de nem volt hozzá szén) oldalára, aztán mindenkivel kezet fogott és távozott.

De most hova menjen? A Pannóniába, haza, Sándorékhoz vagy a Murányi utcába? Esetleg a Steiner Kornél irodájába? Végül a legelső változat mellett döntött, a saját irodájából majd felhív mindenkit, aztán eldöntheti, hogyan legyen tovább.

18

Rezsint mindenki bolondnak tartotta. Pedig nem volt az, csak végleg elege volt a világból. Pontosabban nem a világból, hanem az emberekből. És erre, lássuk be, minden oka megvolt. Such Regina valaha szép lány volt, nem csoda, hogy minden ujjára akadt tíz kérője. (Aminek persze nemcsak a szépsége volt az oka, hanem a hozománya is.) Such Regina ugyanis a híres Such Ignác egyetlen gyermeke volt, azé a Such Ignácé, aki Pest leghíresebb pékségének volt a tulajdonosa. A pékműhely a Klotild utcában volt, a Légrády-féle nyomda mellett, de a bolt három, körútra néző portállal büszkélkedett, kirakatából mindig friss cipók, zsemlyék, kenyerek mosolyogtak a járókelőkre, s ugyanezt tették odabent a kisasszonyok, akik mindig frissen vasalt fehér köténybenés fehér kendő alá szorított hajjal fogadták a vásárlókat. A Such pékség fogalom volt a két háború közötti Pesten, nem csoda, hogy a harmincas években a mester nyitott egy boltot a budai oldalon is, a Vizivárosban, aztán egyet a Keletinél, és mindenféle egyéb tervei is voltak. Such Ignác makacs ember volt, a családban éppúgy, mint az üzletben csak egyetlen akaratot ismert el, a magáét: ha egyszer letette a garast, az akkor le volt téve.

Such Ignác úrinőt nevelt (neveltetett) a lányából, Regina az Angol kisasszonyoknál tanulta meg a jó modort és a francia nyelvet, s mindazt, amit egy jövendő feleségnek és anyának tudnia kell a házassága előtt, otthon nem volt semmi dolga, ha nagyon unatkozott, bemehetett a körúti boltba, hogy jelenlétével emelje az üzlet fényét. Ott, a körúti boltban találkozott először Regina a Weisz Jenővel, aki mindennap egy barheszt ebédelt egy kávéval, és előbbit munkába menet vásárolta meg a Suchék-

nál. Váltottak néhány szót, az időjárásról és az Eucharisztikus Kongresszus miatti útlezárásokról, esetleg még a péksütemények természetrajzáról, aztán mindketten mentek a dolgukra. (Nem, a dolgára csak a Jenő ment, Regina a kozmetikusához vette az irányt.) Ilyesmi tucatszor megesik az emberrel naponta, hogy vált néhány szót ismeretlenekkel, eladókkal, pincérekkel, járókelőkkel, utastársakkal, kutyabarátokkal vagy kutyaellenségekkel, de ezeket a szavakat, ezeket a találkozásokat másnapra el is felejti.

Ők meg valahogy nem felejtették el. Így aztán ettől kezdve minden nap találkoztak, mintegy véletlenül, az üzletben, aztán már az utcán is, az üzlet felé menet (ez is csak a véletlen számlájára volt írható), aztán a ligetben, meg a szigeten, meg a Gellérthegy lankáin (Reginának elég sokat kellet hazudnia mindehhez, és elég sok barátnőt kellett cinkosává avatnia), aztán találkoztak (na, ezt már nem foghatjuk a véletlenre) Weisz Jenő hónapos szobájában is (pedig a házirend szigorúan tiltotta vendégek fogadását), ahol közelebbi ismeretséget kötöttek egymással, noha Weisz Jenő soha nem lépte át azt a határt, amit pedig mindennél jobban szeretett volna átlépni. Estek ott mindenféle csókok, meg sóhajok meg könnyek, amit a fiatalok szerelemként azonosítottak magukban. És még az is lehet, hogy igazuk volt.

Weisz Jenő súrolta a harmincat, amikor kinevezték első segédnek a Pannóniánál: ez az örvendetes esemény (mely szemmel látható fizetésemeléssel is járt) alkalmat adott arra, hogy egy vasárnapi délutánon megkérje az apjától Such Regina kezét. A pékmester persze rövid úton kidobta az éhenkórász kérőt, aztán felpofozta a lányát, és feldúlva távozott a Terézvárosi Kaszinó irányába.

– Majd én megmondom, kihez mész hozzá, édes fiam! – kiáltott még vissza a lányának, hogy csak úgy zengett a lépcsőház.

Igen ám, de a baj abból is adódott, hogy Such Ignác eleddig nemigen tudta ezt megmondani. Mert lelkének egyik fele, a nagyravágyó valami finom, ősi család sarját képzelte el a vejének, olyat, akinek van kutyabőre vagy legalább kutyája, címere, előneve, múltja, akinek nem kellett tanulnia az úri modort, mert a vérében van. Olyat, aki mellett a lánya is felemelkedhet egy-két osztálynyit, s ebből reá is visszaragyog majd valami. Lelkének másik fele, a pragmatikus viszont egy dinamikus, fiatal pékmestert képzelt leendő vejének, aki majd átveszi az üzletet, ha ő végleg leteszi a lapátot. S minthogy – tőle szokatlanul – sokáig nem tudta eldönteni, melyiket is akarja inkább, egyáltalán nem bánta, hogy a lánya sem sietteti a házasságot, pedig maholnap betölti a huszonötöt. Ám most,

hogy kidobta ezt a semmirekellőt, rá kellett döbbennie, hogy inkább előbb, mint utóbb döntenie kell.

Aztán arra is rá kellett döbbennie, hogy már elkésett. Such Regina ugyanis megmakacsolta magát. Megmondta az apjának, hogy ő vagy a Weisz Jenőhöz megy hozzá, vagy senkihez. Az apja újra felpofozta, de akkor már ez sem használt. Végül (mit tehet egy szerető apa?) hidegen elköszönt a lányától, és világosan megmondta neki, hogy egyetlen fillér hozományt sem kap, sőt a végrendeletéből is törli a nevét.

Weisz Jenő nem mutatta ugyan, de örült ennek a fordulatnak. Így legalább mindenki láthatta, hogy nem valami hozományvadásszal állanak szemben. Neki nem kell a Such Ignác pénze, neki csak a lánya kell. Megállnak ők a maguk lábán.

És tényleg megálltak. Rezsin is munkát vállalt, magántisztviselőként (voltaképpen telefonközpontos volt a Glóbusz Konzervgyárban), Weisz Jenő kétnaponta túlórázott, de kettejük fizetése már elég volt a tisztes megélhetéshez. Amikor megszületett a fiúk, Gyurka, Such Ignác is megenyhülni látszott. Meglátogatta az unokáját, vitt neki egy csodás hintalovat (kicsit korán, de a szándék a lényeg), és úgy tűnt, hogy van remény a nemzedékek közötti árok betemetésére.

Such Ignác azonban egy hajnali szívszélhűdésben váratlanul elhunyt, s már nem volt ideje végrendeletének megváltoztatására. Mindenét a szülővárosa, Losonc árvaházára hagyta.